

17.8.2010

18

LAUSUNTO ALOITTEESTA VIITTOMAKIELEN TULKKAUKSEN
JÄRJESTÄMISESTÄ PÄIVYSTYSAIKANA

Terke 2010-1792

TJA Terveyslautakunta päättäneenä antaa aloitteesta seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

”Vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelujen järjestäminen siirtyy 1.9.2010 kuntien vastuulta Kansaneläkelaitokselle (Kela), kun laki vammaisten henkilöiden tulkkaukspalveluista (19.2.2010/133) tulee voimaan. Helsingissä palvelu on tähän asti ollut sosiaaliviraston vastuulla. Lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Vammaisten tulkkaukspalvelujen käyttäjät ovat henkilöitä, joilla on kuulovamma, kuulonäkövamma tai puhevamma ja jotka vammansa vuoksi tarvitsevat tulkkauksessa työssä käymiseen, opiskeluun, asiointiin, yhteiskunnalliseen harrastamiseen tai virkistykseen.

Laissa **tulkkausella** tarkoitetaan viittomakielellä tai jollakin kommunikaatiota selventävällä menetelmällä tapahtuvaa viestin välittämistä ja **etätulkkausella** tulkkauksia, jossa vähintään yksi osapuoli on fyysisesti eri paikassa ja muihin osapuoliin kuva- ja ääniyhteydessä. Laissa määritellään tulkkaukspalvelun saamisen edellytykset, määrä, muodot ja hakeminen. Lain mukaisen palvelun toimeenpanoa seuraa ja sen kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Lain mukaan Kela vastaa tulkkaukspalvelun toimeenpanosta sekä päättää tulkkauksen järjestämisestä ja kustannusten korvaamisesta. Se voi järjestää palvelun itse tai hankkia sen muilta palveluntuottajilta. Tulkkaukspalvelua järjestettäessä on otettava huomioon palvelunkäyttäjän toivomukset, mielipide, etu ja yksilölliset tarpeet sekä hänen äidinkieltensä ja kulttuuritaustansa. Palvelu on käyttäjälle maksutonta. Valtio korvaa Kelalle lain toimeenpanosta aiheutuvat kustannukset.

Kela perustaa tulkkaukspalvelua varten eri puolille maata viisi välityskeskusta, joista tulkit tilataan. Kunnat ilmoittavat Kelalle tulkkipalvelujen käyttäjien henkilö- ja yhteystiedot sekä tiedot voimassaolevista tulkkipalvelupäätöksistä. Kelasta kesäkuussa 2010 saatujen tietojen mukaan tulkkipalvelujen suunnitteluun sisältyvät myös

17.8.2010

päivystysaikaiset palvelut sekä uuden teknologian hyödyntäminen esimerkiksi etätulkkauksessa.

Terveyslautakunta toteaa, että terveyskeskuksen somaattisissa ja psykiatrisissa päivystyspisteissä hoidetaan virka-ajan ulkopuolella myös viittomakieltä tai muita vammasta johtuvia kommunikaatiomenetelmiä käyttäviä potilaita. Heidän lukumäärästään ei ole tehty seurantaa. Henkilökunnan arvioiden perusteella heitä käy melko harvoin. Kokemusten mukaan tilanteesta selvittää usein käyttämällä hyväksi saatavilla olevia mahdollisuuksia, kuten kirjoittamista tai saattajana mukana olevaa tulkkaustaitoista läheistä. Myös jotkut työntekijät osaavat viittoa. On kuitenkin tilanteita, joissa ammattitulkin läsnäolo olisi erittäin tarpeellista sanallisen vuorovaikutuksen mahdollistamiseksi ja yksityisyyden suojan varmistamiseksi. Näitä ovat esimerkiksi kuulovammaisen, kuulonäkövammaisen tai puhevammaisen mielenterveysasiakkaan, päihtyneen, vanhuksen, kehitysvammaisen tai vieraskielisen henkilön hoitotilanne.

Terveyslautakunta yhtyy aloitteessa mainittuun kannanottoon, että viittomakielisiä tulkkauspalveluja tulisi olla saatavilla myös päivystysaikana. Tähän soveltuisivat erityisen hyvin etätulkkauksen eri muodot, jolloin tulkin saapumisesta paikalle ei aiheudu viivettä.

Terveyslautakunta ei kannata kaupungin omien päivystysaikaisten tulkkipalvelujen suunnittelua tässä vaiheessa, koska saatujen tietojen mukaan Kela tulee huolehtimaan myös päivystysaikaisesta vammaisten henkilöiden tulkkauksesta 1.9.2010 alkaen. Kuitenkin uuden lain mukaisten palvelujen toteutumista tulee seurata tarkoin ja mahdollisista ongelmista tulee raportoida valtion suuntaan.

Terveysvaikutusten arviointi

Äkillinen sairastuminen tai terveysuhka on ihmiselle useimmiten vaikea ja stressaava tilanne, jota voidaan helpottaa tarjoamalla asianmukaista apua esimerkiksi terveydenhuollon päivystyspisteissä. Mahdollisuus käyttää omaa äidinkieltä on silloin tärkeää. Vammaisen henkilön kohdalla tämä ei aina ole mahdollista, mikäli tulkkina toimivaa henkilöä ei ole saatavilla. Tämä voi johtaa väärinkäsityksiin ja niiden seurauksena viivyttää tai haitata hoidon antamista, vaikka henkeä uhkaavat tilanteet voitaisiinkin menestyksellisesti hoitaa ilman sanallista kommunikaatiota. Tulkkipalvelujen tarjoamisella myös päivystysaikana voidaan parantaa vammaiselle henkilölle annettavan hoidon laatua.”

17.8.2010

Lisätiedot:

Nuutinen Hanna-Leena, erityissuunnittelija, puhelin 310 42662

Esittelijä Sirpa Puhakka ja 19 muuta valtuutettua ovat tehneet seuraavan aloitteen viittomakielen tulkkauksesta päivystysaikana:

”Viittomakielen tulkkauksen päivystys kuntoon

Viittomakieli on monille äidinkieli, ja he pystyvät toimimaan täysipainoisesti vain omalla äidinkielellään. Tulkkausta tulisikin tarjota tarpeen mukaan. Huolimatta muuttuneesta lainsäädännöstä tulkkauspalvelut ovat riittämättömät.

Huolta aiheuttaa etenkin tulkkausten saanti hätätilanteissa, joihin ei voi varautua tilaamalla tulkkausta ennakoon.

Tulkkien saantiin on järjestettävä ympärivuorokautinen päivystys erilaisten hätätilanteiden varalle, jotta äidinkielen palvelu voidaan turvata.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että tutkitaan ympärivuorokautisten tulkkauspalvelujen päivystyksen järjestämistä yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa. Tämä voisi olla tulkkien saatavuuden ja kustannustehokkuuden kannalta toimiva ratkaisu.

Mikäli tämä ei onnistu, järjestetään tulkkauspalvelut Helsingin toimesta.”

Aloitteesta on pyydetty kaupunginhallitukselle terveyslautakunnan lausunto 15.9.2010 mennessä. Lausunto on pyydetty myös sosiaalilautakunnalta, opetuslautakunnalta, pelastuslautakunnalta, talous- ja suunnittelukeskukselta sekä henkilöstökeskukselta.